

ODŮVODNĚNÍ

návrhu vyhlášky o předkládání výkazů pojišťovny a zajišťovny České národní bance

I. OBECNÁ ČÁST

1. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy, odůvodnění jejich hlavních principů

Předkládaný návrh vyhlášky je vypracován v návaznosti na zásadní změny v oblasti pojišťovnictví, které souvisí s transpozicí směrnice Solventnost II do českého právního řádu prostřednictvím novely zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojišťovnictví“) a na něj navazujících prováděcích předpisů.

U tuzemských pojišťoven a tuzemských zajišťoven je oblast výkaznictví pro potřeby dohledu nově upravena přímo použitelným nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/35 ze dne 10. října 2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II), a navazujícími implementačními technickými normami podle čl. 15 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1094/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění, o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/79/ES, tj. konkrétně prováděcím nařízením Komise (EU) 2015/2450 ze dne 2. prosince 2015, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o šablony pro předkládání informací orgánům dohledu. Toto prováděcí nařízení obsahuje konkrétní struktury jednotlivých výkazů a detailní metodiku k nim.

U poboček pojišťoven a zajišťoven z třetích států je pak výkaznictví stanoveno obecnými pokyny pro dohled nad pobočkami pojišťoven z třetího státu podle čl. 16 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1094/2010. Tyto obecné pokyny vydávané orgánem pro pojišťovnictví pro uplatňování práva EU sice nejsou přímo použitelným předpisem, ale pokud je dotčené orgány nebo vykazující osoby nedodržují, musí evropským orgánům odůvodnit jejich neplnění (princip „comply or explain“). Informace požadované těmito obecnými pokyny jsou podle České národní banky dostatečné pro případný dohled nad těmito subjekty (v současné době není v České republice žádná pobočka pojišťovny nebo zajišťovny z třetího státu), proto je připravena se k plnění těchto obecných pokynů přihlásit. Tyto obecné pokyny se při definici rozsahu výkazů zpravidla odkazují na výše uvedené prováděcí nařízení pro pojišťovny a zajišťovny, pouze několik málo výkazů je naprosto specifických pro tyto pobočky.

Uvedené předpisy však nijak nevylučují sběr dalších údajů mimo oblasti jimi pokryté, jakož i sběr dalších informací, které vycházejí z národních právních předpisů nebo jiných než dohledových potřeb, tj. k plnění úkolů ČNB např. v oblasti statistiky, finanční stability apod.

Vzhledem k výše uvedenému se zásadním způsobem mění okruh požadovaných výkazů od subjektů v oblasti pojišťovnictví, proto je navrhována nová vyhláška, která není přímo transpozičním předpisem, ale pouze dává do souladu okruh požadovaných informací tak, aby nedocházelo k překryvům, duplicitám apod. Výkazy podle evropských předpisů

nejdou ve vyhlášce uvedeny, protože jejich obsah, periodičita a termíny sestavování a předkládání jsou upraveny přímo těmito předpisy, případně novelou zákona o pojišťovnictví, proto vyhláška upravuje pouze ty výkazy, které jdou nad rámec těchto jednotných evropských reportovacích rámců vyjádřených zejména prováděcími technickými standardy podle čl. 15 nařízení EU č. 1094/2010.

Evropské předpisy v oblasti reportingu prakticky plně pokrývají potřeby dohledu, proto z původních výkazů jsou ponechány pouze ty výkazy, které zajišťují ostatní potřeby České národní banky k naplnění jejích úkolů. Jedná se zejména o:

- a) základní účetní výkazy, tj. rozvahu a výkaz zisku a ztráty podle účetní závěrky (na základě vyhlášky č. 502/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou pojišťovnami, ve znění pozdějších předpisů), které zajišťují srovnatelné informace za všechny subjekty pojišťovacího trhu a umožňují tak získat souhrnné informace o sektoru pro potřeby analýz, sdílení dat s Českým statistickým úřadem, mezinárodní dotazníky apod.,
- b) statistické informace o činnosti pojišťoven z hlediska výkonových statistik, zejména údaje o počtu pojistných smluv a pojistných událostí podle druhů pojištění pro účely kontroly odborné péče, analýzy vývoje pojistného trhu a jeho výkonnosti, mezinárodní srovnání apod.,
- c) informace o zprostředkovatelské činnosti v oblasti pojišťovnictví, které poskytují informace o činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů,
- d) informace o organizační struktuře poskytující informace o vedoucích pracovnících a kontaktních osobách, složení základního kapitálu, akcionářích, kvalifikovaných účastech v jiných právnických osobách, počtu zaměstnanců a poboček,
- e) specifické údaje o činnosti České kanceláře pojistitelů v souvislosti s pojištěním odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla,
- f) informace o vzájemných operacích tuzemských pojišťoven a zajišťoven v rámci skupin, ve kterých jsou členy,
- g) nově informace o použitelném primárním kapitálu ke krytí fiktivního minimálního kapitálového požadavku na základě § 17 zákona o pojišťovnictví.

Tyto výkazy, resp. jejich části, se proti současnému stavu z hlediska obsahu a termínů předložení v zásadě nemění, s výjimkou základních účetních výkazů, ve kterých jsou promítnuty terminologické změny v návaznosti na novelu vyhlášky č. 502/2002 Sb., výkazu o organizační struktuře, kde byly vypuštěny datové oblasti o členech statutárních a kontrolních orgánů, které budou nadále přebírány ze základních registrů, a výkazu o vzájemných operacích ve skupině, který byl věcně navázán na obdobné výkazy podle Solventnosti II. Dále dochází k dílčím zpřesněním převážně formálního charakteru ve vazbě na změny terminologie v souvislosti s implementací předpisů v oblasti Solventnost II.

Ve srovnání se současným stavem se nemění ani způsob předkládání výkazů, kdy vykazující osoby mají možnost použít jeden ze tří přenosových kanálů podle své velikosti a stupně vnitřní automatizace.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je navržena, včetně souladu se zákonným zmocněním k jejímu vydání a s právem Evropské unie

Návrh vyhlášky je v souladu se zmocněním podle ustanovení § 41 odst. 3 zákona č. 6/1993, o České národní bance, ve znění zákona č. 227/2013 Sb., a podle § 136 odst. 2 zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění zákona č. 304/2016 Sb., k provedení § 83 odst. 1 a 2 a § 92k odst. 1 tohoto zákona. V případě České kanceláře pojistitelů vychází zmocnění z novelizovaného ustanovení § 18 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, podle kterého se na Českou kancelář pojistitelů přiměřeně použijí ustanovení zákona upravujícího pojišťovnictví.

Návrh vyhlášky není v rozporu s právem Evropské unie.

3. Zhodnocení platného právního stavu a odůvodnění nezbytnosti jeho změny

Hlavním důvodem pro vydání nové vyhlášky týkající se informačních povinností subjektů v oblasti pojišťovnictví je zásadní změna okruhu požadovaných výkazů a hlášení v souvislosti se zavedením jednotných evropských reportovacích rámců na základě Solventnosti II. Zajištění souladu mezi evropskými předpisy a vyhláškou je proto nezbytné. S ohledem na tyto zásadní změny bude dosavadní vyhláška upravující výkaznictví pojišťoven a zajišťoven č. 433/2009 Sb., ve znění vyhlášky č. 359/2010 Sb. a vyhlášky č. 424/2012 Sb., zrušena s účinností novely zákona o pojišťovnictví.

4. Dopady na podnikatelský sektor a zhodnocení dalších specifických dopadů

Předkládaný návrh vyhlášky nemá přímý dopad na podnikatelské prostředí. Dotčenými subjekty jsou pojišťovny a zajišťovny včetně poboček pojišťoven a zajišťoven z třetího státu nebo z jiného členského státu, které působí na českém pojistném trhu. I když se reportovací zátěž pro tyto subjekty významně zvýší, je to dáno především požadavky přímo použitelných předpisů Evropské unie v oblasti pojišťovnictví. Národní požadavky na reporting se výrazně snížily, a to nejen zrušením některých výkazů z důvodu duplicity, ale i prodloužením periodicity vykazování, omezením rozsahu požadovaných údajů apod.

Předkládaný návrh vyhlášky nemá žádné negativní sociální dopady, ani žádné dopady na spotřebitele, na oblast rovnosti mužů a žen, na specifické skupiny obyvatel, na osoby sociálně slabé, ani na osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny.

Předkládaný návrh vyhlášky nemá žádné negativní dopady na životní prostředí.

Navrhovaná právní úprava neobsahuje ustanovení, která by byla předmětem diskriminace, nevytváří prostor pro korupční rizika, rovněž nemá dopady ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů nebo k výkonu státní statistické služby.

5. Konzultace

Návrh nové vyhlášky byl konzultován s Českou asociací pojišťoven. Detailní podoba jednotlivých výkazů včetně metodiky bude připravována v úzké spolupráci se zástupci této asociace. Česká národní banka spolupracuje s Českou asociací pojišťoven i při přípravě detailní metodiky pro výkazy vycházející z jednotných reportovacích rámců.

Návrh nové vyhlášky nepodléhá konzultaci s Evropskou centrální bankou podle Rozhodnutí Rady č. 98/415/ES ze dne 29. června 1998 o konzultacích vnitrostátních orgánů s Evropskou centrální bankou k návrhům právních předpisů.

Předkládaný návrh neobsahuje řešení, která by představovala zvýšené riziko z hlediska proveditelnosti a vynutitelnosti.

Předkládaný návrh vyhlášky nepodléhá hodnocení dopadů regulace (RIA) v souladu s postupem podle procesních pravidel „Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA)“, schválených usnesením vlády č. 922 ze dne 14. prosince 2011, ve znění změny schválené usnesením vlády č. 26 ze dne 8. ledna 2014. Na základě zpracovaného Přehledu dopadů návrhu právního předpisu, který byl ČNB předložen Úřadu vlády v rámci podkladů pro vypracování Plánu přípravy vyhlášek na rok 2015, rozhodl ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu a předseda LRV dne 22. prosince 2014 (čj. 18518/2014-OKL) o neprovedení RIA.

II. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K § 1

Stanovuje se předmět úpravy vyhlášky k výkaznictví v oblasti pojišťovací a zajišťovací činnosti v souladu s rozsahem zákonného zmocnění podle ustanovení § 41 odst. 3 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění zákona č. 227/2013 Sb., a podle § 136 odst. 2 zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění zákona č. 304/2016 Sb., k provedení § 83 odst. 1 a 2 a § 92k odst. 1 tohoto zákona. V případě České kanceláře pojistitelů vychází zmocnění z novelizovaného ustanovení § 18 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, podle kterého se na Českou kancelář pojistitelů přiměřeně použijí ustanovení zákona upravujícího pojišťovnictví.

K § 2

Ustanovení § 2 obsahuje vymezení některých pojmů, které jsou potřebné pro správné pochopení jednotlivých ustanovení vyhlášky. Jde zejména o pojmy používané v technických aplikacích pro přípravu a automatizovaný přenos dat do ČNB. Shodné definice těchto pojmů jsou uplatňovány obecně ve všech vyhláškách České národní banky, které upravují informační povinnosti subjektů finančního trhu. Definice datového souboru a zabezpečovací značky navazují na pojmy používané v programových aplikacích pro přenos dat, které budou vykazující osoby používat. Zabezpečovací značka, která je specifickým elektronickým prostředkem pro označení datových zpráv předávaných prostřednictvím aplikace EDI/EDIFACT, je vydávána Českou národní bankou. Nejedná se o elektronickou značku definovanou zákonem č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů.

K § 3 až 7

Stanovují se konkrétní informační povinnosti pro jednotlivé typy subjektů v oblasti pojišťovnictví z důvodu odlišného okruhu požadovaných výkazů, tj. pro tuzemské pojišťovny, tuzemské zajišťovny, pobočky pojišťoven a zajišťoven z třetího státu nebo z jiného členského státu a Českou kancelář pojistitelů. Informační povinnost je plněna prostřednictvím výkazů. Pro výkazy upravované touto vyhláškou je určena periodicita a termíny předkládání, pro výkazy vycházející z jednotných evropských reportovacích rámců jsou periodicita a termíny předkládání stanoveny evropskými přímo použitelnými předpisy nebo zákonem o pojišťovnictví. ČNB připraví jako metodickou pomůcku souhrnný přehled všech

pravidelných informačních povinností subjektů v oblasti pojišťovnictví ve formě výkazů se specifikací vazeb na tyto jednotné evropské reportovací rámce a zveřejní ho na svých internetových stránkách. Speciální úprava pro pojišťovny se sídlem ve Švýcarské konfederaci, které na území ČR provozují pojišťovací činnost formou pobočky, vyplývá z úpravy dané směrnicí Rady 91/371/EHS ze dne 20. června 1991 o provedení Dohody mezi Evropským hospodářským společenstvím a Švýcarskou konfederací o přímém pojištění jiném než životním.

K § 8

Ustanovení § 8 stanoví skutečnosti, které jsou společné pro předkládání všech výkazů vykazujícími osobami. Odkazuje zejména na přílohu, kde je popsán rámcový obsah výkazů, kterými budou vykazující osoby plnit svou informační povinnost. Výkazy jsou obecně sestavovány podle českých účetních standardů, pokud však instituce může podle zákona o účetnictví postupovat podle mezinárodních účetních standardů, sestaví předmětné výkazy podle těchto standardů. Ustanovení odstavce 3 upřesňuje požadavek na způsob přepočtu zahraničních měn na české koruny.

K § 9

Způsob přenosu dat ve výkazech do České národní banky je upraven variantně tak, aby vykazující osoby měly možnost vybrat si pro ně nejvýhodnější a nejméně nákladný způsob. Každý z uvedených kanálů se liší z hlediska vhodnosti pro určitý typ instituce, primárních nákladů na pořízení, podporou automatizace na straně vykazující osoby apod.

Ustanovení dále uvádí, kde budou k dispozici podrobné informace k sestavení datových souborů odvozených z výkazů. U webových aplikací (SDNS a Webservices) budou zveřejněny na internetové stránce České národní banky (jsou bezprostřední součástí těchto aplikací), u aplikace EDI/EDIFACT jsou dodávány formou datové zprávy.

Pro zajištění autentizace předkládaných datových zpráv je vyžadován uznávaný elektronický podpis, v případě EDI/EDIFACT se používá zabezpečovací značka založená na certifikátu vydaném Českou národní bankou.

K předkládání výkazů prostřednictvím automatizovaného sběru dat výkazů v elektronické formě s využitím výše uvedeného specifického aplikačního programového vybavení neexistuje alternativa v podobě úkonu učiněného vůči České národní bance prostřednictvím datové schránky zejména proto, že povaha tohoto úkonu to neumožňuje, a to především z důvodu funkčních vlastností výše uvedených programových aplikací, které datová schránka neumožňuje (navazující automatizované zpracování, automatická kontrola a upomínání dodání datových souborů, velikost podávaných zpráv, kontroly nad daty ve výkazech apod.). Předkládání informací prostřednictvím výše uvedených programových aplikací je mezi vykazujícími osobami dlouhodobě etablováno a nevyvolává technické ani jiné problémy.

K § 10

V tomto ustanovení je řešena problematika oprav výkazů v případě zjištění chyb vykazující osobou nebo Českou národní bankou. V těchto případech je vykazující osoba povinna opravit daný výkaz a všechny výkazy navazující, pokud jsou touto opravou dotčeny, a zaslat je České národní bance způsobem upraveným v § 9. Specifickým případem je oprava údajů ve vazbě na provedený audit účetní závěrky, která je rovněž předkládána jako oprava shodným způsobem.

K § 11

Programové aplikace založené na internetových technologiích (SDNS a Webservices) vyžadují sdělení kontaktních osob a jejich pravidelnou aktualizaci. Ustanovení § 11 specifikuje informace, které musí být sděleny a aktualizovány. Pouze tyto osoby mohou komunikovat s Českou národní bankou elektronickou formou. Stanovení omezeného okruhu osob, jež mohou zasílat datové zprávy, je nezbytné k zajištění autenticity osob oprávněných k předkládání výkazů za vykazující osobu.

K § 12

Toto ustanovení vymezuje okruh informací, které jsou předkládány mimo automatizovaný systém podle § 9, resp. technický způsob jejich předání. To se týká zejména informací podle čl. 19 a 35 přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího reporting v pojišťovnictví, podle kterého si orgán dohledu dohodne s jednotlivými vykazujícími osobami, které používají částečné nebo úplné interní modely pro výpočet solventnostního kapitálového požadavku, rozsah informací z těchto interních systémů. Vyhláška pak určuje pouze způsob jejich předložení ČNB, který vzhledem k charakteru těchto informací a jejich specifčnosti u jednotlivých subjektů není organizován prostřednictvím standardního informačního systému pro reporting jako u ostatních výkazů. Kromě toho jsou České národní bance předkládány mimo standardní informační systém i výroční zprávy.

K § 13

Sestavení a předložení výkazů, které se vztahují k období roku 2016 do nabytí účinnosti nové vyhlášky, se dokončí podle dosavadní právní úpravy. Upřesňuje se tak, že pro období sestavení výkazů před účinností této vyhlášky platí původní vyhláška, i když příslušná datová zpráva, resp. výkaz bude zasílán až v termínu, kdy již bude účinná nová vyhláška. První výkazy podle nové vyhlášky se sestaví ke konci čtvrtletí, ve kterém tato vyhláška nabude účinnosti.

Dále je upřesňován postupný náběh termínů předkládání výkazů POJ (ČNB) 19-04, POJ (ČNB) 66-04, POJ (ČNB) 80-04 a POJ (ČNB) 48-01, které svým obsahem navazují na výkazy jednotného reportovacího rámce Solventnost II tak, aby nastavené termíny odpovídaly termínům podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího reporting v oblasti pojišťovnictví.

K § 14

Protože novela zákona o pojišťovnictví nabývá účinnosti dnem jejího vyhlášení, je nezbytné shodně stanovit účinnost nové prováděcí vyhlášky, tedy dnem jejího vyhlášení.

K příloze

Příloha obsahuje základní popis obsahu jednotlivých výkazů upravovaných vyhláškou. Detailní metodika jednotlivých výkazů, tj. definice jednotlivých informačních prvků, datových oblastí a souborů, obsah použitých číselníků apod. jsou vzhledem k rozsahu presentovány prostřednictvím informačních systémů, které jsou využívány pro sběr dat podle § 9.